

Tarihi Kentlerde Büyüme ve Dönüşüm Sorunları SBP 5207

Prof. Dr. İclal DİNÇER - Doç. Dr. Oya AKIN

2021 - 2022 Güz Yarıyılı – Perşembe 10.00-12.50 / 401

AMAÇ ve KAPSAM:

Tarihi kentlerin korunması, yaşadıkları sorunların tartışılması, şehircilik biliminin temel konularından biridir. Bu ders kapsamında tarihi kent mekânlarının karşı karşıya kaldıkları sosyal, ekonomik ve mekânsal büyüme ve dönüşüm problemlerinin kavranması ve bu problemler için geliştirilen çözüm önerilerini irdelenmesi amaçlanmaktadır.

Dersin kapsamı; Tarihi kent dokularına yönelik temel tanımlar, büyüme ve dönüşüm süreçleri; bu bağlamda ortaya çıkan sorunlar; koruma, yenileme, canlandırma modelleri; bu konulardaki Dünya ve Türkiye örnekleridir. Ders beş ana başlıkta ele alınacaktır.

1. Kavramlar

Kültürel miras kavramı, tarihi kentlerde yaşanan büyüme, dönüşüm sorunları, bu sorunlara karşı geliştirilen kavramlar, Dünya’da ve Türkiye’de kültürel miras ve koruma kavramının geçirdiği evreler

2. Kentsel dönüşüm kavramının süreç içinde değişen anlamı ve tarihi kentler

19. YY. ortalarından-günümüze kadar sürede alt dönemler ve dönüm noktaları, etkileyen dinamikler

3. Tarihi kentlerin karşı karşıya kaldığı güncel sorunlar / tehditler

- İşlev ve sosyal yapı değişimi: Kültürel mirasın turizm amaçlı kullanımı, kültürel miras ve soylulaşma süreci
- Mekânsal değişim: Konut ve merkez yenileme projeleri; ulaşım ve altyapı projeleri

4. Miras alanlarında “alan yönetimi” kavramı ve yönetim planı örnekleri

5. Seminerler

YÖNTEM:

Dersin işleyişi iki aşamalıdır. Birinci aşamada öğretim üyeleri programda belirlenen dersleri sunacak ve konular tartışılacaktır. İkinci aşamada seminer konuları öğrenciler tarafından hazırlanacak, sunulacak ve tartışılacaktır.

SEMİNER KONULARI:

Kent merkezlerinde yenileme ve sağlıklılaştırma örnekleri; Tarihi konut alanlarında yenileme ve sağlıklılaştırma örnekleri; Turizm ve kültür mirası ilişkisi; Yönetim planı örnekleri; Soylulaşma incelemeleri

HAFTALIK PROGRAM

1.Hafta: 07 Ekim	<i>Dersin amaç, içerik ve uygulamasının tanıtımı İ. Dinçer – O. Akın</i>
2.Hafta: 14 Ekim	<i>Kentsel dönüşüm kavramının değişen anlamı ve tarihi kentler – 1. O. Akın</i>
3.Hafta: 21 Ekim	<i>Kentsel dönüşüm kavramının değişen anlamı ve tarihi kentler – 2. O. Akın</i>
4.Hafta: 28 Ekim	<i>Büyüme, dönüşüm tarihi kent ilişkisi: İstanbul kentinin değişim süreci – 1. O. Akın</i>
5.Hafta: 04 Kasım	<i>Büyüme, dönüşüm tarihi kent ilişkisi: İstanbul kentinin değişim süreci – 2. O. Akın</i>
6.Hafta: 11 Kasım	<i>Seminer-1: Kentsel Dönüşüm-Tarihi Kent-Koruma İlişkisi</i>
7.Hafta: 18 Kasım	<i>Tarihi kentlerde güncel sorunlar, tehditler: Kentsel Projeler – 1. İ. Dinçer</i>
8.Hafta: 25 Kasım	<i>Tarihi kentlerde güncel sorunlar, tehditler: Kentsel Projeler – 2. İ. Dinçer</i>
9.Hafta: 02 Aralık	<i>Tarihi kentlerde güncel sorunlar, tehditler: Kentsel Projeler – 3. İ. Dinçer</i>
10. Hafta: 09 Aralık	<i>Seminer-2: Tarihi Çevrede Planlama ve Yönetim</i>
11.Hafta: 16 Aralık	<i>Kültür Mirasının Yönetimi ve koruma-planlama konuları – 1. İ. Dinçer – O. Akın</i>
12.Hafta: 23 Aralık	<i>Kültür Mirasının Yönetimi ve koruma-planlama konuları – 2.İ. Dinçer – O. Akın</i>
13.Hafta: 30 Aralık	<i>Yıl Sonu Seminer Hazırlık</i>
14.Hafta: 06 Ocak	<i>Seminer</i>

KAYNAKLAR:

- Ahunbay, Z. (1999); Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon, YEM, İstanbul.
- Akkar, M. (2006) "Kentsel Dönüşüm Üzerine Batı'daki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler ve Türkiye", Planlama, ŞPO, Ankara, 2006/2, 29-38.
- Arslan, R. (1987) "Tarihi Kentlerde Tarihsel Kesimlerin Ekonomik Açından Değerlendirilmesi", *Tarihi Kentlerde Planlama / Düzenleme Sorunları, Türkiye 11.Dünya Şehircilik Günü Kollokyumu*, Trakya Üniversitesi Yayını, ss: 43-46, Edirne.
- Atkinson, R. (2004) "Kentsel Dönüşüm, Ortaklıklar ve Yerel Katılım: İngiltere Deneyimi, Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu kitabı içinde (eds: D. Özdemir, P.Özden, S.Turgut), Küçükçekmece Belediyesi, İstanbul, 87-98.
- Bartu C. A., Özbay, C., (Derleyen)(2014); Yeni İstanbul Çalışmaları: Sınırlar Mücadeleler Açılımlar Metis
- Beşbaş, N., Sevinç, M. (yh) (2002); Türkiye'de Tarihi Kent Dokularının Korunması ve Geleceğe Taşınması Sempozyumu, Kültür Bakanlığı KTVKGM Yayını, Ankara
- Conservation Principles Policies And Guidance For The Sustainable Management Of The Historic Environment, English Heritage, 2008
- <http://www.english-heritage.org.uk/publications/conservation-principles-sustainable-management-historic-environment/conservationprinciplespoliciesguidanceapr08web.pdf>
- Cullingworth, B., Nadin, V. (2002) "Heritage Planning", Town and Country Planning in the UK, (thirteenth edition), Routledge, ss: 231-258.
- Çelik, Z. (1998) 19.Yüzyılda Osmanlı Başkenti: Değişen İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Dinçer, İ. (2010) Türkiye'de Kent Ölçeğinde Koruma ve Kent Planlamanın Yollarının Kesişmesi ve Yeniden Ayrılması: Protokol Alanından Yenileme Alanına..., *Kentsel Dönüşümde Politika, Mevzuat, Uygulama: Avrupa Deneyimi, İstanbul Uygulamaları* (Ed: Dilek Özdemir) içinde, ss: 225-255, Nobel Yayınevi.
- Dinçer, İ. (2009) "İstanbul'un Tarihi Alanları: Bir Dünya Miras Varlığını Dünya Adına Koruma Problematikliği", *Yenimimar*, 76, 12-13, <http://www.yenimimar.com/index.php?action=displayArticle&ID=749> , (erişim tarihi 14.02.2010).
- Dinçer, İ. (2008) "Tarihi Kentlerin Korunması ve Yeniden Düzenlenmesinde Sorumluluk ve Yeterlilik Sorunları", İstanbul Tarihi Yarımada Sempozyumu bildiriler kitabı içinde, TMMOB Mimarlar Odası, İstanbul, 239-258.
- Dinçer, İ. (2008) "Kentsel Koruma ve Yenileme Sorunlarını Örnekler Üzerinden Tartışmak: Süleymaniye ve Tarlabası", <http://www.planlama.org/new/planlama.org-yazilari/2.html> (erişim tarihi 28.12.2009).
- Dündar, Ş. G. (2003) "Kamusal Alandan Kamusal Mekana Kentsel Tasarımın Değiş(tir)en Rolü", *Kentsel Dönüşüm Sempozyumu bildiriler kitabı içinde* (eds: P.P.Özden vd.) Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, 203-215.
- Ekinci, O. (1994) İstanbul'u Sarsan On Yıl (1983 - 1993), Anahtar Kitaplar, İstanbul.
- Enlil, Z. M. (2000) "Yeniden İşlevlendirme ve Soylulaştırma: Bir Sınıfsal Proje Olarak Eski Kent Merkezlerinin ve Tarihi Konut Dokusunun Yeniden Ele Geçirilmesi," *domus m*, 8, 46-49.
- Günay, B. (2009) "Conservation As an Ontological Problem", *METU JFA* 2009/1 (26:1), 123-156.
- Gürler, E. (2004) "1980 Sonrası Kentsel Dönüşüm Sürecinde Küresel Perspektiften İstanbul Örneği: Kentiçi Tarihi Alanların Yeniden Üretim Modelleri", *Değişen-Dönüşen Kent ve Bölge Kolokyum kitabı içinde* ODTÜ-ŞPO, Ankara, 613-649.
- Heritage Conservation Districts, ISBN 1-4249-0052-2 © Queen's Printer for Ontario, 2006.
- http://www.mtc.gov.on.ca/en/publications/Heritage_Tool_Kit_HCD_English.pdf
- İslam, T. (2006) "Merkezin Dışında: İstanbul'da Soylulaştırma", İstanbul'da 'Soylulaştırma içinde (eds: D.Behar, T.İslam) Bilgi, İstanbul, 43-58.
- Kayın, E. (2007) "Modern Bir Kurgu Olarak Koruma Paradigmasının Dönüşümü ve Modern Mimarlık Mirası", *Mimarlık* 338, <http://www.mimarlarodasi.org.tr/mimarlikdergisi/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=288&RecID=1651> (erişim tarihi 03.02.2010).
- Kain, R., (1981), "Planning for Conservation" Mansell, London.
- Keyder, Ç.(2000); İstanbul: Küresel ile Yerel Arasında, Metis
- Kliass, R., (1990), "Planning and Conservation", 3rd World Planning Review, London.
- Kuban, D. (2001) Türkiye'de Kentsel Koruma, Tarih Vakfı, İstanbul.
- Kuban, D., (1975), "Kültürel Gelişmeler ve Tarihi Çevrenin Korunması", *Mimarlık*, S:5, ss:21-23.
- Madran, E. (2002) Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Kültür Varlıklarının Korunmasına İlişkin Tutum ve Düzenlemeler, ODTÜ, Ankara.
- Larkham, P., (1996), 'Conservation and the City', Routledge, London & New York, p: 3-17.
- Newman, P. (2004) "Kültürel Dönüşüm, Turistler ve Kent Yönetimi", *Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu kitabı içinde* (eds: D. Özdemir, P.Özden, S.Turgut), Küçükçekmece Belediyesi, İstanbul, 31-37.
- Okyay, İ. (2001) Fransa'da Kentsel Sit Alanlarının Korunması-Malraux Yasası, YEM Yayınları, İstanbul.
- Özden, P.P, vd. (yh) (2003)Kentsel Dönüşüm Sempozyumu Bildiriler Kitabı, YTÜ Yayınları, İstanbul.
- Özden, P.P ve A.S. Kubat (2003) "Türkiye'de Şehir Yenilemenin Uygulanabilirliği Üzerine Düşünceler", *itü dergisi/a mimarlık, planlama, tasarım*, 2, 1, 77-88.

Özdemir, D. (yh) (2010) Kentsel Dönüşümde Politika, Mevzuat, Uygulama: Avrupa Deneyimi, İstanbul Uygulamaları, Nobel Yayınevi.

Özdemir, D. (2003) "Yeniden Canlandırma Projelerinde Kültür Turizm ve Emlak Piyasaları Üzerine Kurulu Stratejilerin Başarısızlık Koşullarının İncelenmesi", Kentsel Dönüşüm Sempozyumu bildiriler kitabı içinde (eds: P.P.Özden vd.) Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, 384-397.

Roberts, P, Sykes, H. (2000) (eds) Urban Regeneration: A Handbook, London: Sage Publications.

Tekeli, İ. (1985) "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Kentsel Dönüşüm", Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, İletişim, C:4, ss: 878- 890, İstanbul.

Tekeli, İ. (2003) "Kentleri Dönüşüm Mekânı Olarak Düşünmek", Kentsel Dönüşüm Sempozyumu bildiriler kitabı içinde (eds: P.P.Özden vd.) Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, 2-7.

Tekeli, İ.(2011); Kent Kentli Hakları Kentleşme ve Kentsel Dönüşüm, Tarih Vakfı.

Türkün A., (2014) (Derleyen); Mülk, Mahal, İnsan: İstanbul'da Kentsel Dönüşüm, İstanbul Bilgi Üniversitesi Values and Heritage Conservation Research Report Erica Avrami, Randall Mason, Marta de la Torre The Getty Conservation Institute, Los Angeles, 2000.

http://www.getty.edu/conservation/publications_resources/pdf_publications/pdf/valuesrpt.pdf

Worthing, D. & Bond, S. (2008) Managing Built Heritage: The Role of Cultural Significance, Blackwell, UK.

Zeren, N. (1990) "Koruma Amaçlı İmar Planı Yapım Süreci, İlkeler, yöntemler", Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurultayı, Kültür Bakanlığı Yayını, ss: 35-47, Ankara.

Managing Cultural World Heritage, Published in 2013 by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 7, place de Fontenoy, 75352 Paris 07 SP, France © UNESCO / ICCROM / ICOMOS / IUCN, 2013 ISBN 978-92-3-001223-6.

file:///C:/Users/oem/Downloads/activity-827-1.pdf

Cultural Heritage Integrated Management Plans Thematic Report (4), Urbact, EU, Written by Lead Expert of the HerO network Nils Scheffler, scheffler@urbanexpert.net, In cooperation with Matthias Ripp and Barbara Bühler HerO Lead Partner, May 2010.

http://urbact.eu/fileadmin/Projects/HERO/projects_media/Vilnius_Thematic_report04.pdf

Why cultural heritage matters A resource guide for integrating cultural heritage management into Communities work at Rio Tinto,

http://www.riotinto.com/documents/ReportsPublications/Rio_Tinto_Cultural_Heritage_Guide.pdf

Stovel, H., (1998); Risk Preparedness: A Management Manual for World Cultural Heritage, International Center for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property, ISBN 92-9077-152-6, Roma.

http://www.iccrom.org/ifrcdn/pdf/ICCROM_17_RiskPreparedness_en.pdf

Cultural Heritage Management Plan Water for a Growing West Project Stage 2 By: Vicki Vask, ACHM (Australian Cultural Heritage Management), October 2013.

http://www.dtpi.vic.gov.au/_data/assets/pdf_file/0009/233568/2013-11-Attachment-F-Cultural-Heritage-Management-Plan_draft.pdf

McKercher, B., Hoa, P., Crosb, H., (2004); Relationship between tourism and cultural heritage management: evidence from Hong Kong, Elsevier, Tourism Management 26 (2005) 539 – 548.

file:///C:/Users/oem/Downloads/09e415136ab25a5ca6000000.pdf

Preserving our heritage, improving our environment Volume I 20 years of EU research into cultural heritage, edited by Michel Chapuis, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009 ISBN 978-92-79-09027-1 ISSN 1018-5593 doi 10.2777/17146

http://ec.europa.eu/research/environment/pdf/20years_cultural_heritage_vol1_en.pdf

Guiding Principles for Cultural Heritage Conservation,

http://www.gfdrr.org/sites/gfdrr.org/files/Chapter_11_Cultural_Heritage_Conservation.pdf

Assessing the Values of Cultural Heritage, Research Report The Getty Conservation Institute, Los Angeles, Edited by Marta de la Torre, 2002.

http://www.getty.edu/conservation/publications_resources/pdf_publications/pdf/assessing.pdf

Values and Heritage Conservation Research Report Erica Avrami, Randall Mason, Marta de la Torre The Getty Conservation Institute, Los Angeles, 2000.

http://www.getty.edu/conservation/publications_resources/pdf_publications/pdf/valuesrpt.pdf

Heritage Conservation Districts, ISBN 1-4249-0052-2 © Queen's Printer for Ontario, 2006.

http://www.mtc.gov.on.ca/en/publications/Heritage_Tool_Kit_HCD_English.pdf

Conservation Principles Policies And Guidance For The Sustainable Management Of The Historic Environment, English Heritage, 2008

<http://www.english-heritage.org.uk/publications/conservation-principles-sustainable-management-historic-environment/conservationprinciplespoliciesguidanceapr08web.pdf>

Standards and Guidelines for the Conservation of Historic Places in Canada, A Federal, Provincial and Territorial Collaboration, Catalogue Number R62-343/2010E-PDF ISBN 978-1-100-15953-9 © Her Majesty the Queen in Right of Canada, 2010. file:///C:/Users/oem/Downloads/Standards-and-Guidelines.pdf